

Григоренко Н.В.

*викладач кафедри загальної та клінічної фармакології
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету*

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ВИХОВАТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. Стаття присвячена проблемам виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах, зокрема у медичному. Розкрито сутність ролі батьків та викладчів у процесі виховання майбутніх фахівців.

Ключові слова: виховання, Концепція виховання, викладач, вищий медичний навчальний заклад.

Як визначено в Законі України «Про освіту» основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального і економічного розвитку суспільства і держави є *освіта*. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору. Досягнення окресленої мети реалізується у педагогічному процесі. Зауважимо, що педагогічний процес — це динамічна взаємодія вихователів і вихованців, спрямована на досягнення певної виховної мети. У педагогічній теорії та практиці часто ототожнюють поняття «педагогічний процес» та «навчально-виховний процес». Однак, «навчально-виховний процес» не відображає усієї складності процесу набуття освіти. У свою чергу, суть педагогічного процесу — єдність навчання, виховання та розвитку молоді на основі цілісності й спільності.

Однією із актуальних проблем педагогічного процесу вищого медичного навчального закладу є не тільки озброєння майбутніх фахівців системою знань, умінь і навичок, задля успішного виконання ними своїх функціональних обов'язків, а й підготовка професійно й культурно орієнтованої особистості, яка має світоглядний потенціал, здатність до фахової, інтелектуальної та соціальної творчості, яка усвідомлює необхідність навчання

й самовдосконалення протягом усього життя. Нові завдання, поставлені у матеріалах Міністерства освіти і науки перед вищою школою, вимагають пошуку шляхів вдосконалення саме виховної діяльності у процесі професійного становлення студентської молоді у вищих навчальних закладах. В усіх нормативних документах останніх років йдеться про посилення виховної роботи зі студентською молоддю [1].

Нині виховний процес у вищих навчальних закладах України став більш складним за своїми завданнями, інтенсивнішим за змістом. Такі зміни пов'язані з переорієнтацією Концепції виховання в Україні в цілому, з поглибленням та ускладненням ціннісних орієнтацій сучасної молоді, з переосмисленням національної ідеї та моральних норм.

Одним із вирішальних чинників у підготовці висококваліфікованих медичних спеціалістів є особа викладача, його ідейно-науковий, психологічно-педагогічний та методичний рівні. Внутрішнє багатство людини, її гуманність, пристрасність у пошуках наукової істини, захоплення своїм предметом, вміння володіти методикою активізації інтелектуальних сил — ось ті риси, які невидимо впливають на студентів і викликають зустрічні почуття вдячності, любові до науки, бажання опанувати даний предмет. Відповіддю на виклики сучасного світу має стати національне виховання студентської молоді, котра формуватиме ядро української медичної інтелігенції на основі національної ідеї [6].

Отже, згідно з Концепцією виховання, *національне виховання* — це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді, яка реалізується через комплекс відповідних заходів.

Це такі заходи як:

- громадські та військово-патріотичні;
- моральні та правові;
- художньо-естетичні;
- трудові та фізичні;
- з проблем сімейного життя;
- екологічні.

Виховний вплив на студентську молодь не можливий без учасників педагогічного та навчально-виховного процесу у вищих навчальних, якими є:

- педагогічні і науково-педагогічні працівники;
- особи, які навчаються у вищих навчальних закладах;
- працівники вищих навчальних закладів (категорійні спеціалісти, старші лаборанти, завідувачі навчальними лабораторіями, методисти та інші) [4].

А також згідно статті 50 Закону України «Про Освіту» учасниками навчально-виховного процесу також є:

- батьки або особи, які їх замінюють, батьки — вихователі дитячих будинків сімейного типу;
- представники підприємств, установ, кооперативних, громадських організацій, які беруть участь у навчально-виховній роботі [5].

Отже, основами виховного впливу є:

1. Сім'я;
2. Педагогічний колектив;
3. Студентський колектив;
4. Громадськість.

Більш детально розглянемо вплив з боку сім'ї та викладачів як вихователів сучасної молоді. Згідно з низкою нормативних актів (ст. 59, ст. 60 закону «Про освіту») батьки відіграють важливу роль у виховному процесі, а саме:

— поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до державної і рідної мови, сім'ї, старших за віком, до народних традицій та звичаїв;

— виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського та інших народів, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до своєї країни;

— сприяти здобуттю дітьми освіти у навчальних закладах або забезпечувати повноцінну домашню освіту відповідно до вимог

щодо її змісту, рівня та обсягу; виховувати повагу до законів, прав, основних свобод людини;

— звертатися до державних органів управління освітою з питань навчання, виховання дітей;

— захищати у відповідних державних органах і суді законні інтереси своїх дітей [5].

Щоб виховний процес був результативним, він має бути переконливим. Для того, щоб зробити його переконливим, важливо не просто повідомляти інформацію, а підтвердити її фактами, дослідями, порівняти з альтернативними підходами, показати сильні та слабкі сторони, це все присутнє у тих, хто виступає перед аудиторією молодих людей.

Взаємозв'язок структури і змісту виховання, гармонійне поєднання всіх елементів педагогічного процесу, де процес виховання реально виступає педагогічним явищем, який впливає на розвиток особистості майбутнього фахівця, сприяє формуванню:

- інтелектуальності;
- професійної майстерності;
- морально-етичних якостей;
- розвитку особистості майбутнього фахівця в цілому.

На наш погляд, одним з важливіших проявів виховного впливу викладача як вихователя є особистий приклад поваги до принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбства, поміркованості, інших добродійностей; виховування у молоді поваги до батьків, жінки, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних, культурних цінностей України, її державного і соціального устрою, дбайливе ставлення до історико-культурного та природного середовища країни; готувати студентів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами; додержування педагогічної етики, моралі, поважати гідність дитини, учня, студента тощо [5].

Виховний процес центрується навколо особистості. Викладач готує людину до необхідності самовиховання протягом життя. Він не пояснює, не навчає, а аргументує діяльність студента, виявляє зацікавленість, прагнення до самореалізації його природних сил.

Співдружність на занятті сприяє розкриттю творчого та духовного потенціалів студента, розвитку професійних навичок, спонукає до активізації процесу самопізнання та самовдосконалення, забезпечить інтегрованість навчальних і виховних процесів, сприятиме становленню особистості, самовихованню і саморозвитку майбутніх фахівців.

Завдання педагогів полягає в тому, щоб помітити як позитивні, так і негативні прояви в поведінці і моральних позиціях студентів. Компоненти освітньо-виховного простору, його зміст і організаційно-педагогічне наповнення безпосередньо залежать від знання соціально-психологічного портрета студента і його позитивного і негативного життєвого досвіду.

Ще давньоримський філософ Сенека писав: «Слід навчатись спершу добрим правилам моралі, а потім мудрості, бо без перших важко навчитися останнім» [1].

Література:

1. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р.
2. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ століття. — К., 1994.
3. Андрущенко В. Духовна сутність освіти / В. Андрущенко // Вища школа України. — 2007. — № 31. — С. 10-15.
4. Колінець Г.Г. Формування дослідницьких здібностей у старшокласників / Г.Г. Колінець // Обдарована дитина. — 2009. — №5.
5. Пацюрко Р. Запровадження інноваційних форм і методів навчання / Р. Пацюрко // Освіта. Технікуми, коледжі. — 2006.
6. Науково-дослідна робота в закладах освіти : методичний посібник / Укл. Ю.О. Туранов, В.І. Уруський. — Тернопіль : АС-ТОН, 2009. — 140 с.

Григоренко Н.В. Роль преподавателя как воспитателя в процессе обучения в медицинском учебном заведении.

Аннотация. Статья посвящена проблемам воспитания студенческой молодежи в высших учебных заведениях, в частности в медицинском. Раскрыта сущность роли родителей и преподавателей в процессе воспитания будущих специалистов.

Ключевые слова: воспитание, Концепция воспитания, преподаватель, высшее медицинское учебное заведение.

Grigorenko N.V. The role of the teacher as a tutor in the learning process in medical school.

Summary. The article deals with the problems of education of students in higher education, particularly in health. The essence of the role of parents in the upbringing of prepedavateley future specialists.

Keywords: education, the concept of education, teacher, medical school.